

Lidé cestující vlakem si toho psince vůbec nevšimnou. Křik vysílených tvorů bez domova je pohlcen rachotem kol na výhybce, která soupravu odklání pryč z tohoto kraje, který ještě dále klesá. V podzemí zavírají prázdné kapsy, z nichž horníci vyrabovali uhlí. V temnotách dosedají stropy na podlahy. Krajinný profil se prohýbá a provozatelé dráhy musí dále zvyšovat násypy pod koleji, aby udrželi rychlíkovou trať jakžtakž přímou pro rychlou jízdu. A tak si lidé cestující rychlým vlakem toho místa nemusí ani všimnout. (Jan Balabán: Zeptej se táty)

### Rozbor komunikační situace

1. O čem se v textu mluví? Co je popisováno?

### Syntaktický rozbor

1. Určete formu prvního větného celku.
2. Rozdělte větu na část podmětovou a přísudkovou.
3. Čím je rozvit přívlastek v první větě.
4. Vyhledejte ve větě přísudek jmenný se sponou.
5. Určete větné členy ve větě *V temnotách dosedají stropy na podlahy.*
6. V souvětí *Křik vysílených tvorů...* nahraďte 3 VV výrazem nevětné povahy.

### Lexikální a slootovorný rozbor

1. Jak je utvořen výraz *temnota*; určete slovo základové.
2. Vysvětlete, jak byl utvořen výraz *rychlík*.
3. Jak je utvořen výraz *rachot*.
4. Vytvořte alespoň 5 sloves se stejnou příponou.
5. Vyhledejte homonymum.
6. Vyhledejte v textu podstatné jméno hromadné.
7. Nahraďte v předposlední větě výraz *jakžtakž*.
8. K následujícímu výrazu uveďte synonyma: *rabovat*.

### Slovnědruhový a tvaroslovný rozbor

1. Určete slovní druhy ve druhém větném celku.
2. Jakým slovním druhem je v textu výraz *cestující*. Vymyslete větu, v níž by byl tentýž výraz jiným slovním druhem.
3. Vyhledejte ve druhém větném celku všechna slovesa, určete jejich vid a uveďte jejich vidové protějšky.
4. Určete mluvnické významy slovesného tvaru *odklání*.
5. Určete třídu a vzor slovesa *klesat* a vytvořte k tomuto slovesu rozkazovací způsob pro 2. os. jč.

### Rozbor zvukové stránky

1. Vypište z textu všechna slova obsahující dvojhlásku. Které další dvojhásky v češtině existují?

### Stylistický rozbor

1. Najděte v textu výrazy expresivní.
2. Jakou strategii (zejména s ohledem na první a poslední větu úryvku) vypravěč využívá?